

Urheiluseuratoimijoiden monet äänet: miten kehittää seuratoimintaa?

Tässä urheiluseurakyselyn eri alalukujen yhteenvedot. Tämä on hiukan laajempi versio kuin raportissa. Tässä on hiukan enemmän pohdintaa.

Yhteenvettoa vastaajista: tutkimustehtävään sopiva aineisto

Tutkimuksen tekijän yksi suurimmista huolista on hyvän aineiston saaminen. Taustamuuttujien perusteella tämän kyselytutkimuksen vastaajat ovat hyviä elleivät erinomaisia. Kyselytutkimuksessa voidaan aina spekuloida määrän riittävyydellä ja aineiston edustavuudella. Tärkein kriteeri on se, miten hyvin vastaajien taustat vastaavat tutkimukselle asetettuja tavoitteita.

Tässä tapauksessa aineisto on lähes täydellinen, sillä vastaajat edustavat kaikilta taustoiltaan erinomaisesti niitä ryhmiä, joita halusimmekin saada vastaajiksi. Toki vastaajia olisi voinut olla enemmänkin, mutta silloin vastaajien suhteet toisiinsa – esimerkiksi eri urheilulajien määrät toisiinsa – olisivat voineet muuttua tutkimuksen kannalta ongelmallisiksi, koska joidenkin lajien osuus olisi noussut liian suureksi suhteessa lajeihin, joita ei Turun seudulla juuri harrasteta. Vähäinen vastaajamäärä saattaa siis olla kokonaisuuden kannalta hyvinkin asia tällaisen aineiston kyseessä ollen.

Kaiken kaikkiaan vastaajien taustat sopivat erinomaisesti siihen tehtävään, joka tällä tutkimuksella on. Saamme kuulla monenlaisia ääniä erilaisista urheiluseuroista. Ovatko eri tehtävissä olevien äänet erilaisia selviää tutkimuksen muissa osioissa. Seuratoimijoiden on hyvä tietää, miten parhaiten kehittää toimintaansa ajatellen erilaisissa tehtävissä olevia vapaaehtoisia seuratoimijoita.

Urheiluseuratoiminta sopii lähes kaikille

Vastaajien monipuolisten taustojen ja tehtävävastausten perusteella ei voi löytää syytä, miksi urheiluseuratoiminta ei sopisi hyvinkin erilaisille ihmisille hyvin erilaisissa elämäntilanteissa. Varmasti on niin, että ”ruuhkavuosia” elävät urheiluvien nuorten vanhemmat elävät jatkuvassa ajan puutteessa ja riittämättömyyden tunteet ovat yleisiä. Tämä ajanpuute ei kuitenkaan näyttäisi välttämättä johtuvan urheiluseuratoiminnan vaatimuksista, koska seuratoiminnassa on mukana monenlaisia ihmisiä ja tehtävänsäkin voi valita itselleen sopivasti.

Tässä esitetyn perusteella voikin sanoa, että urheiluseuroissa todellakin on monenmoisia mahdollisuuksia osallistumiseen erilaisten tehtävien ja tehtäväkombinaatioiden muodossa. Myös ajankäyttöön on monenlaisia mahdollisuuksia ja näyttää siltä, että varsin monipuolinen joukko eri-ikäisiä ja erilaisista taustoista tulevia myös hyödyntää nuo mahdollisuudet vapaaehtoistoimintaan urheiluseuroissa.

Julkisuuden kautta asiaa seuratessa käsitys urheiluseuratoiminnasta voi kuitenkin olla varsin erilainen. Äänessä ovat usein ne, jotka kokevat urheiluseuratoiminnan vaatimukset liian raskaiksi itselleen, kun tyytyväiset pysyvät hiljaisina. Ehkä seuraihmissä ja lajiliittojen vastaavienkin kannattaisi tuoda rohkeammin esille seuratoiminnan positiiviset puolet?

Urheiluseuratoiminta on hyvä harrastus – yhteenvettoa

Yhteenvetona tutkimuksemme tästä urheiluseuratoimintaa luotaavasta osiosta voi sanoa, että urheiluseuratoiminnassa painottuvat varsin positiiviset asiat, kun asiaa kysytään toimijoilta itseltään.

Seuratoimintaan lähdetään erittäin monista eri syistä. Sieltä myös löytyy mielekästä tekemistä monenlaisille ihmisille, jotka saavat haluamiaan kokemuksia toiminnasta. Urheiluseurassa parasta on yhteisöllisyys ja se, että saa vaikuttaa ja tehdä hyviä asioita.

Hankalimpina asioina koetaan ajan ja resurssien puute. Ristiriidat koetaan myös hankalina. Sen sijaan seuratoimijoiden palkitseminen olisi helppoa – seuratoimija on kuin se kuuluisa kissa, joka elää kiitoksilla ja huomioimisella. Joitakin jäsenetujakin toki voisi olla ja asiantuntijoille myös kulukorvauksia. Seurat eivät edes vaadi jäseniltään muuta kuin jäsenmaksun maksamista ja urheiluhengen noudattamista.

Toisaalta urheiluseuratoimijat tuntevat, että heiltä odotetaan paljon tai oikeastaan todella paljon. Lista on pitkä seuratoiminnan erilaisista tehtävistä – kilpailut, tapahtumat, toimitsija- ja luottamustehtävät, kokoukset, tiedotus jne. – aina kuljetuksiin ja vaatehuoltoon asti.

Silti odotuksiin vastataan mielellään, sillä juuri noihin odotuksiin vastaaminen koetaan myös parhaaksi asiaksi seuratoiminnassa. Niitä tehdessä saa yhteisöllisyyskokemuksia ja mahdollisuuden vaikuttaa asioihin ja ihmisiin. Juuri niiden vuoksi ihmiset toimivat urheiluseurassa.

Yhteenvetoa – seuratoiminnan ydin toimii hyvin, mutta reunamilla on paljon kehitettävää

Urheilijan ja liikkujan polkujen rakentaminen urheiluseuraan on vaativa prosessi. Yhtäällä ovat huipulle pyrkivät ja toisaalla harrasteliikkujat – toiset harjoittelevat ammattimaisesti päivittäin, kun toisille riittää 1-2 harjoitusta viikossa. Urheiluseuran pitäisi tarjota polkuja näille kahdelle ääripäälle, mutta myös monille ryhmille ja yksilöille siinä välissä.

Seuratoimijoiden mielestä juniore- ja harrasteturheilu on seuroissa parhaimmin järjestettyä, kun taas huippu- ja vammaisurheilijan polut eivät toteudu parhaalla mahdollisella tavalla. Lapset ja nuoret aina yläkouluiän loppuun asti hoidetaan seuroissa hyvin, opiskelijat ja työssäkäyvätkin kohtuullisesti, mutta erityisliikunnan ryhmät, maahanmuuttajataustaiset tai työttömät eivät kyselyn perusteella löydä riittävän hyvin toimintaa urheiluseuroista.

Seuratoimintaa kehitetään jatkuvasti. Eri-ikäisten liikuntaa, vapaaehtoistoimintaa, urheilijan polkua ja hyvinvointia ja terveyttä on kehitetty erilaisin hankkein, mutta tulevaisuudessa kehittämisen pääpaino tulee olemaan vähän liikkuvien liikunnan lisäämisessä, maahanmuuttajissa ja vammaisurheilussa urheilijan polun ja vapaaehtoistoiminnan lisäksi. Yhteiskunnallinen keskustelu vaikuttaa seuratoimintaan. Se näkyy myös liikuntalain tavoitteiden edistämisen kautta. Urheiluseuratoimijat uskovat hoitavansa hyvin lasten ja nuorten kasvun ja kehitykse sekä rehellisyyden ja eettisyyden periaatteet. Heikoimmin liikuntalain tavoitteista hoituvat eri väestöryhmien liikuntamahdollisuuksien ja huippu-urheilun edistäminen.

Konkreettisista tehtävistä hoituvat parhaiten kilpailutoiminta, eettisten periaatteiden noudattaminen, ohjaus- ja valmennustoiminta, hallintokäytännöt, sisäinen viestintä ja harrasteliikuntatoiminta. Heikoimmin onnistutaan kumppanuustoiminnassa, osaamisen myynnissä, vapaaehtoisten ja jäsenten rekrytoinnissa. Keskeiset tehtävät hoidetaan seuratoimijoiden mielestä ainakin melko hyvin, mutta tukitoiminnoissa olisi kehitettävää.

Seuroissa on myös paljon osaamista ja hyviä käytäntöjä, joista seuratoimijat ovat ylpeitä. Erityisesti yhdenvertaisuuteen, eettisyyteen, vapaaehtoistoimintaan ja valmennukseen liittyviä toimintoja halutaan jakaa muillekin. Kehitettävääkin löytyy ja eniten toiveita kohdistuu vapaaehtoistoiminnan, organisoiminnan ja olosuhteiden parantamisen suuntiin.

Urheilijan ja liikkujan polut ovat tämän kyselyn perusteella tällä hetkellä kohtuullisen hyvin hoidettuja. Keskeiset tehtävät hoidetaan hyvin ja niistä ollaan ylpeitä. Kehitettävät kohteetkin tunnustetaan ja niihin pyritään vaikuttamaan hankkeilla. Monet kehitettävät asiat ovat kuitenkin yhdistys- ja seuratoiminnan arkitoimintoja, joiden parantaminen vaatisi lisää vapaaehtoistoimijoita ja organisaattoreita seuran eri tehtäviin.

Urheiluseuratoimijoiden tarpeet kuuluviin – tukijärjestelmät kuntoon

Tämän luvun tarkoituksena oli tarkastella urheiluseuratoimintaa laaja-alaisesti osana paikallista, mutta myös valtakunnallista, kontekstia. Urheiluseuran toimintaa kuvattiin eri näkökulmista ja kysyttiin kehittämisen suuntia seuran johtotehtävissä olevilta, mutta myös muilta toimijoilta. Erilaisia mielenkiintoisia havaintoja nousi pilvin pimein, mutta tässä keskitytään huomioihin, joilla voi olla merkitystä sekä urheiluseurojen että koko urheilujärjestelmän kehittämiseksi entistä paremmaksi

Urheiluseuratoimijaksi tullaan perheenjäsenten ja kavereiden kautta. Se jättää kylmäksi yhä suuremman joukon potentiaalisia, osaavia ja mahdollisesti seuratoiminnasta kiinnostuneita väestöryhmiä, joita yhdistää eniten se, että he ovat sinkkuja. Suurkaupungeissa suurin osa talouksista on yhdenhengen talouksia. Urheiluseuroille, mutta myös näille nuorille, keski-ikäisille ja senioreille, voisi olla erittäin tärkeää kohdata toisensa. Urheiluseurat tarvitsevat lisää seuratoimijoita, yksinäiset – tai yksinasuvat – voivat kaivata merkityksellistä tekemistä yhteiseksi hyväksi. Win-win – tilanne?

Urheiluseuroissa aktiiviliikkuihin ja –urheilijoihin kohdistetaan suurimmat toiminnalliset voimavarat. Silti seurojen pitää osata jakaa voimavarojaan myös toiminnan tuottajille eli lähinnä vapaaehtoisille, toiminnan erilaisille seuraajille ja palveluiden kuluttajille. Kaikki vaikuttavat toisiinsa joskus yllättävilläkin tavoilla.

Seurojen omassa rahoituksessakin näkee saman trendin, sillä jäsen- ja toimintamaksut aktiiveilta ovat suurin tulonlähde. Tapahtumatuotot tuntuvat lisääntyneen viime aikoina, mutta sponsori- tai kumppanuustuotot ja palveluiden myynti ovat edelleen aika pienessä roolissa resurssien hankinnassa. Tasapaino eri tulolähteiden kanssa on seurojen arkea, mutta kipupisteeksi on nousemassa harjoitus- ja kilpailumaksujen suuruus. Tämän tutkimuksen perusteella mahdollisuudet tapahtumaluontoisten tuottojen ja oman osaamisen myyntiin tuntuisivat parhaimmilta lisärahoituksen keinoilta.

Jos lisäresursseja olisi, niin seurat käyttäisivät ne ensisijaisesti valmennus- ja kilpailutoiminnan tai vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen. Huomionarvoista on, että myös organisoiminnin, viestinnän, varainhankinnan ja olosuhteiden kehittäminen nähtiin tärkeinä tekijöinä. Tämänkin perusteella voi väittää, että seuratoiminta vaatii osaamista ja tekijöitä monelle rintamalle, jotka ovat elimellisesti toisistaan riippuvaisia. Yhteen koriin ei kannata laittaa kaikkia munia – ne on jaettava seuran tilanne tarkasti analysoiden oikeisiin koreihin.

Urheiluseura on mainio kenttä digitalisaation etenemisen havainnoimiseen, koska siellä käytetään hyvin monenlaista ja moneen suuntaan menevää viestintää ja siellä tapahtuu erityyppistä vuorovaikutusta monenlaisten toimijoiden kesken. Digitalisaatio on tämän tutkimuksen perusteella ”vaiheessa” eli uusia välineitä ja sovelluksia otetaan käyttöön, mutta vanhoistakaan ei ole kokonaan luovuttu.

Seuran nettisivut syrjäyttänevät lehdet ja tiedotteet kohta kokonaan, mutta mikä on tilanne puhelimen, tekstiviestien, whatsappin, instagramin, nimenhuudon tai twitterin kesken lähitulevaisuudessa, kun puhutaan vuorovaikutuksesta ihmisten tai ryhmien kesken ja sisällä? Sähköpostinkaan asema ei liene

kiveen hakattu. Seuroissa on jo nyt useita irrallisia yhteisöjä, jotka käyttävät facebookin, whatsappin tai nimenhuudon kaltaisia sovelluksia, jotka sopivat hyvin hiukan toisistaan poikkeavaan viestintään.

Tulevaisuudessakaan tuskin tulee tilannetta, jossa vain yhtä viestintävälinettä käytetään yleisviestintään ja toista ihmisten ja ryhmien väliseen vuorovaikutukseen. Papereista kuitenkin luovuttaneen jo lähitulevaisuudessa, sillä seuratoimijat ovat olleet pääosin tyytyväisiä digitalisaation vaikutuksiin seuratoiminnassa.

Urheiluseura on osa paikallista yhteisöä, mutta myös osa valtakunnallista urheilujärjestelmää ja organisaatioita, joiden tulisi tukea perustason urheiluseuratoimintaa. Lajiliitto piiriorganisaatioineen on urheiluseuralle keskeinen kumppani, samoin kuin kunta. Sen sijaan jopa liikunnan aluejärjestö, valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio Valo ry, kansallinen olympiakomitea, muut liikuntajärjestöt tai valmennuskeskukset ja urheiluopistot ovat yllättävän kaukana seuratoimijoista. Urheilujärjestelmän osista oikeastaan vain paikallisen urheiluakatemian kanssa seuroilla on merkityksellistä yhteistoimintaa. Se on edellisistä historiallisesti ajateltuna uusi organisaatio.

Seuratoimijat ovat nykyään aika hyvin koulutettuja ja he osaavat hakea tietoa eri lähteistä. Se lienee yhtenä syynä siihen, että tukioorganisaatioiden tulisi kehittää toimintaansa vastaamaan paremmin tilannetta, jossa ne joutuvat kilpailemaan muita tiedon ja tuen tarjoajia vastaan. Tutkimus paljasti vertaisasiantuntijuuden nousseen yhä merkittävämmäksi tekijäksi, sillä tietoa haetaan ja saadaan sekä muiden seurojen ja yhdistysten kautta että esimerkiksi yksityishenkilöiden blogien kautta enemmän kuin urheilujärjestelmän monilta toimijoilta, joiden yhtenä tehtävänä olisi tuottaa ja levittää seuratoimijoita hyödyttävää tietoa.

Tämän tutkimuksen perusteella ei ole helppo antaa ohjeita sen enempää liikuntatieteellisen tutkimuksen, valmennus- ja urheilukeskusten tai valtakunnallisten ja alueellisten liikunta- ja urheiluorganisaatioiden toiminnan parantamiseksi. Jos näillä ei ole kovin suurta merkitystä paikallistason urheiluseuratoiminnassa, vaikka esimerkiksi digitalisaatio on mahdollistanut tiedon välittämisen helposti mistä tahansa kenelle tahansa, niin kyllä tämän pitäisi herättää keskustelua joko toimintatavoista tai jopa koko organisaatioiden tarpeellisuudesta nykymuodossaan.

Mediakenttä ja korkeakoululaitos ovat suurten mullistusten kourissa, koska ansaintalogiikat ovat nopeasti muuttuneet osin digitalisaation erilaisten merkitysten vuoksi. Tarvitaanko paikallislehtiä tai maakuntayliopistoja, kun asiakkaat ja opiskelijat saavat saman tai jopa paremman tiedon melkein ilmaiseksi huippumedioista ja yliopistoista? Urheilujärjestelmän eri osien suhteen kyse ei ole aivan samantyyppisestä ilmiöstä, vaikka niillä on yhtymäkohtansakin. Kyse ei ole pelkästään tiedosta, mutta hyvä kysymys kyllä on, miten nämä eri tukioorganisaatiot oikeasti palvelevat urheiluelämämme kivijalkaa perustason urheiluseuraa ja sen toimijoita?

Tässä tutkimuksessa on pyritty lisäämään ymmärrystä urheiluseuratoiminnasta ja –toimijoista kuulemalla eri tehtävissä vaikuttavia urheiluseura-aktiiveja. Yleiskuva on hyvin positiivinen. Urheiluseuratoiminta voi hyvin ja erilaiset toimijat ovat löytäneet itselleen sopivia toimintatapoja ja osallistumisen muotoja. Mitään suurta huolenaihetta urheiluseuratoiminnan osalta ei ole näkyvissä. Pääosin seuratoiminta on onnistunutta ja toiminta palkitsevaa – myös yhteistoiminta kuntien ja lajiliittojen kanssa toimii ainakin kohtuullisen hyvin.

Hyviä ideoita urheiluseuratoiminnan kehittämiseen annettiin tutkimuksen eri vaiheissa runsaasti. Niistäkään ei voi lukea mitään erityistä kehittämiskohdetta, vaan yleiskuva näyttäytyy sellaisena, jossa monet seuran päätoiminnot pitää hoitaa tasapainoisesti tietyille tasolle. Valmennus- ja kilpailutoimintaan

ollaan yleisesti hyvinkin tyytyväisiä eikä eettisiäkään ongelmia pidetä suurina. Vapaaehtoistoimintaa, olosuhteita, viestintää ja seuran organisaatiota haluttaisiin kehittää, mutta mikään niistä ei näyttäydä tälläkään hetkellä erityisen heikkona.

Urheiluseuratoiminta on arkeen sidottua. Siinä on kyse perustason yhteisöllisyydestä, harjoittelu- ja kilpailupaikoista, valmennuksen tasosta ja laajuudesta, oikeudenmukaisuudestakin. Urheiluseuratoimijat onnistuvat usein täysin vapaaehtoisesti suorittamissa tehtävissään erinomaisesti. Uusia haasteita ja toiveita seuroja kohtaan esitetään jatkuvasti, mutta urheiluseuratoimijat eivät tunnu näistä hätkähtävän – toimintaa kehitetään ja uusiin tilanteisiin sopeudutaan. Ainakin, jos tämän tutkimuksen antiin on luottamista.